

BAKI FALUHÁZ: A LEGFONTOSABB AZ OTTHONOSSÁG

Interjú Baloghné Bacsa Ibolyával | Harmath-Gyetvay Enikő

▼ Forrás: Bak, faluház

Baloghné Bacsa Ibolya művelődésszervező, a Baki Faluház vezetője több mint harminc éve dolgozik azon, hogy Bakon mindenki megtalálja az érdeklődésének megfelelő programokat. Ez alatt az idő alatt szoros együttműködést épített ki a település oktatási intézményeivel, a helyi egyesületekkel és klubokkal, számos népszerű programsorozatot indított útjára. A 2017-es felújítás apropóján arról beszélgettünk vele, hogy mit adott a településnek ez a ház, és a helyi közösségek mit tudnak hozzátenni annak szellemiségéhez.

› **Egy közösség életében hogyan születik meg a döntés arról, hogy faluházat szeretne építeni? Egyáltalán, kiből fogalmazódik meg az igény: a település lakóiban, vagy annak vezetésében?**

Bakon az 1960-as években bontották el a korábbi kultúrházat, azzal, hogy hamarosan építenek helyette egy újat. Onnantól kezdve ment a huzavona, hogy hova épüljön, miből épüljön, hozzájárul-e a tanács és a pártbizottság stb. Ez ment egészen 1986-ig, amikor a település támogatást kapott faluház építésére, melyet Makovecz Imrével lehetett megterveztetni. Ezt a hírt a falu örömmel fogadta. Amikor elkészültek a tervek, kirakták őket hirdetőablákra, hogy mindenki megnézhesse. Az emberek nagyon örültek, hogy megépül a faluház, ugyanakkor sokan nem tudták elképzelni az alaprajzok alapján, hogy fog kinézni az épület. Amikor végül felépült és elkezdték használni, gyorsan elfogadták. Már az építkezés idején egészen példamutató társadalmi összefogás született. A szakemberek – kőművesek, ácsok, festők – társadalmi munkában jöttek, mindenki dolgozott, aki tudott. Még az augusztus 20-i átadás előtti napon is jöttek a traktorjaikkal, utánfutón hordták a gyeptéglát, hogy másnapra minden rendben legyen. Az átadóünnepségen kapott is a falu egy zászlót a közösségi munka elismeréseként.

› **Ezután hogyan került ön a faluház élére?**

A faluház felépülése után nagyon bizonytalan időszak következett. Nem nagyon tudta senki, hogyan lehetne a hétköznapi életben is folytatni a korábbi összefogást.

Az első évben dolgozott a házban egy népművelő, aki nagyon sok mindennel próbálkozott, de nem igazán sikerült bevonni az embereket. A fiatalok jöttek rendszeresen, mert akkoriban volt a diszkós korszak, de ebből is voltak konfliktusok, mert gyakran olyan alkalmakra szerveztek diszkót, amikor azt nem lehetett összeegyeztetni a falusiak szokásaival. Én 1985-ben kerültem Bakra, ide jöttem férjhez. A gyes alatt kezdtem néptáncot tanítani a faluházban, majd amikor az lejárt, elkezdtem gondolkodni a folytatáson. Az első népművelő már korábban elment, nem is töltötték be a helyét. Jóval korábban is vonzott az ilyenfajta munka, fiatalabb korban ifjúsági klubokat vezettem. Végül, 1990-ben megszavazták, hogy engem vesznek fel főállásban.

› **Hogyan kezdett hozzá a munkához?**

Felmértem, hogy szakember kell ahhoz, hogy egy ilyen szép új házat megtöltsünk élettel, a helyiek nem fogják belakni anélkül, hogy valaki ne irányítaná ezt a folyamatot. Elvégeztem a művelődésszervezői képzést a Pécsi Tudományegyetemen, de a fő irányt az adta meg, hogy gyerekkoromtól néptáncos voltam. A népi kultúra vonalán indultam el, elsősorban egy szüreti felvonulást szerveztem. Közben odafigyeltem az emberek igényeire, igyekeztem minél többeket bevonni a tevékenységekbe. Így találtuk meg a hangot a közösségekkel, s így indult meg az élet a faluházban.

› **A település honlapján olvasható, hogy rengeteg klubnak, egyesületnek**

ad otthont a faluház. Ezek mindig is léteztek, csak nem volt helyük, vagy a faluház létrejötte hozta magával az alakulásukat?

Közösségek mindig is léteztek, de állandó helyük nem volt, bár ennek ellenére mindig találtak valami helyet maguknak. Az egyik legrégebbi közösségünk a Kistermelők Baráti Egyesülete, amely már 1974-ben létezett, bár akkor még Kertbarát Kör néven működött. A tagok a helyi gazdaság ebédlőjében találtak maguknak helyet, csakúgy, mint a Hazafias Népfőiskola által támogatott népfőiskolai előadás-sorozat. A kézimunka baráti kör egyik tagjuk otthonában gyűlt össze. Ezeket a közösségeket kellett megtalálni, és felajánlani nekik, vonzóvá tenni számukra, hogy jöjjenek be a házba.

› **Hogyan lehetett bevonni őket?**

Kezdetben meghívtuk őket különböző eseményekre, rendezvényekre, aztán ide szoktak. A kezdeti szakkörök idővel átalakultak, újjáalakultak. A közösségek egyre újabb és újabb érdeklődési kört találnak maguknak, de az embereknek mindig szükségük van arra, hogy legyen egy hely, ahol együtt lehetnek. Minden korosztálynak, férfiaknak, nőknek, családoknak, fiataloknak, gyerekeknek különböző programok kellene, amikbe be tudnak kapcsolódni. A Pántlika Néptáncgyűttes 1990-ben általános iskolásoknak alakult. Idővel a gyerekekért jövő szülők is megkértek, hogy farsangra tanítsak be nekik táncot, ezután alakult meg a felnőtt csoport. A gyerekek jellemzően abbahagyták a táncot, amikor elmentek középiskolába,

Forrás: Bak, faluház ▶

főiskolára, majd amikor befejezték és visszajöttek a településre, akkor ők is újabb csoportot alakítottak – így ma már öt csoporttal működünk. Régen, ha egy-egy új programötlet volt, annak a híre szájról szájra terjedt. Egy időben kézzel írtam a szórólapokat, azokat stencileztük, aztán fénymásoltuk, ma már az interneten zajlik ez, szinte minden körnek van saját Facebook csoportja.

› Ez a rengeteg különféle program és csoport hogyan fér meg egymás mellett a házban? Mennyire tudják kihasználni az épített teret?

A ház legfontosabb tulajdonsága, hogy minden tér többfunkciós. Ki kellett tapasztalnunk, hogy melyik részt hogyan tudjuk a legjobban kihasználni, ami évekre telt. Amikor az épületet átadták, egyáltalán nem voltak benne válaszfalak,

végül mi utólag néhány részt leválasztottunk, például a régi büfé helyén konyhát alakítottunk ki. Itt volt egy klubterem, ez a mai napig tökéletes a 30 fős, asztalhoz kötött tevékenységekhez. A színházteret az aktuális program függvényében tudjuk bútorozni. Színpadi műsorhoz, filharmonia koncertekhez székekkel rendezzük be, amikor pedig a Kertbarát Kör borversenyt rendez, vagy idősek napját tartunk, asztalokhoz lehet leülni, és a színpadon műsort is tudunk tartani. Táncpróbákat a kiürített nézőtéren tartunk, mert ott a legnagyobb a tér. Azt is ki kellett tapasztalni, hogy a galérián hogyan tudunk olyan kiállítást összeállítani, hogy az jól mutasson, és a fényviszonyok is jók legyenek. A legfontosabb azonban az otthonosság. A falakon képek vannak, az asztalokon terítő, nyáron élő virág. Ez nem az én vagy a kollégáim érdeme, hanem az embereké, akik úgy kezelik az épületet, mintha otthon lennének – a tavaszi első virágokat a kertjükből ide hozzák. A kosárfonó szakkörösök azért fontak kenyérkosarakat, hogy a rendezvények alkalmával ezeket rakhassuk föl az asztalokra. Fontos, hogy megbecsüljük és támogassuk egymás ötleteit. Az embereknek is fontos, hogy megmutathassák, ők mit tettek hozzá a házhoz.

› 2017 előtt volt nagyobb felújítás a házban? A 2017-es munkák során a faluház végig üzemelt. Ezt hogy tudták megoldani?

Többször festettük a falakat, lekentük a padlókat, idővel már a tetőt is muszáj volt javítanunk, mert minden nagyobb esőnél beázott. Végül 2011-ben, az Integrált Községi és Szolgáltató Tér pályázat keretében lehetett az első komolyabb felújítást végrehajtani, akkor elkészült a tetőfedés cseréje.

2017-ben az volt az elvem, hogy ne szakítsuk meg a tevékenységeket, amelyeket a különböző közösségek folytatnak a házban, mert nehéz lesz újraindítani. Ezért kértem, hogy oldjuk meg, hogy a munkák egyszerre csak a ház egyik felében folyjanak, mi addig mindent átपालkoltunk a másik oldalra. Ezt a teret úgy kellett berendezni, hogy az asztalhoz

▲ Forrás: Bak, faluház

▼ Faluház, Bak. Drónfotó: Gál Roland

ültetett foglalkozásokat és a táncpróbákat is le lehessen bonyolítani. A kivitelező nem nagyon örült ennek a megoldásnak, nekünk is ötszörös munka volt az oda-vissza pakolgatás, de ennél fontosabb volt, hogy a tevékenységeket ne kelljen megszakítani. Hát most megszakította a pandémia. Így is időre elkészült minden, szép is lett, jó is lett. Újra be tudtuk lakni.

› Mit tudnak csinálni most, a pandémia idején?

Igyekszünk a közösségeinket életben tartani. Ennyi év alatt, amit itt megéltem, ilyen krízisben még nem voltunk, mint most. Jelenleg a kapcsolattartás a legfontosabb feladat, az utcán, ha találkozunk,

megállunk beszélgetni, a Facebook csoportokba rakjuk fel az ötleteinket, hogy mivel folytassuk, ha visszamegyünk. Az adventi időszak adott egy kis lehetőséget a szabadban való találkozásokra, de ott is mindig nagyon figyeltünk a távolságtartásra, meg hogy ne legyenek túl sokan. Beszálltunk az Adventi ablakok című országos programba. A Mikulást pedig úgy oldottuk meg, hogy indítottunk egy Mikulás-járatot. Egy kisteherautót díszítettünk fel, teljesen kivilágítottuk estére, így járta az utcákat. A Mikulás biztonságos magasan ült fönn az autón, a Manók osztották a Mikulás-csomagokat. Mostanra mindenkinek nagyon hiányzik a házban való együttlétet, nagyon várjuk, hogy újra használhassuk az épületet.

› Hogy látja a jövőt? Elképzelhető, hogy a háznak el kell kezdeni kifelé nyitni, mert a programok egyre inkább szabadteriek lesznek? Vagy minden visszatér a normális kerékvágásba?

Szerintem egyelőre még csak egy átmeneti időszakhoz közelítünk, amikor kültériek lesznek a fontosabb programok. Tavaly nyáron is, amikor kicsit lazult a helyzet, nagyon jól ki tudtuk használni a hátsó udvart. Normál működésben a hét minden napján volt rendezvényünk, naponta egy biztosan, de volt, hogy kettő, három is. Ez persze rengeteg munkával járt, de ez az élet rendes kerékvágása. Nagyon bízunk benne, hogy újra megéljük, hogy mindenki megtalálja a helyét az épületben.

Cultural organiser and leader of the Community Centre of Bak, Ibolya Balogné Bacsa has been working for more than thirty years to ensure that all residents can find something interesting to do. During this time, she established close cooperation with the educational institutions, local associations and clubs in the settlement, and launched a number of popular event series. The most important characteristic of the house is that every bit of space within has several purposes. Finding out how to make the best use of each section took years. Today, the renovated building is closed due to the pandemic, but the locals are confident that the place will soon be buzzing with activity once again.